

Зайнчковський А.О.

д.е.н., професор

Національний університет харчових технологій

Труш Ю.Л.

к.е.н., доцент

Національний університет харчових технологій

СЕРТИФІКАЦІЯ СИСТЕМИ УПРАВЛІННЯ БЕЗПЕЧНІСТЮ ХАРЧОВИХ ПРОДУКТІВ

Впровадження методології системи управління безпечністю харчових продуктів (далі по тексту НАССР) у практику вітчизняних підприємств викликане необхідністю забезпечення безпечності продукції, що випускається, з метою захисту споживача і сприяння цим підприємствам у міжнародній торгівлі.

Впровадження НАССР на основі семи принципів означає, що підприємство здійснює: збирання та оцінювання інформації про небезпечні чинники й умови, що приводять до їхнього виникнення, з метою визначення, які з них мають суттєве значення для безпечності продукції і, отже, підлягають включенню до плану НАССР для подальшого управління ними; визначення етапів, на яких можна здійснювати контроль (управління) одного або більше потенційно небезпечних чинників для запобігання або усунення їх в сировині та (чи) готовій продукції, або зменшення їх до допустимих рівнів; розроблення запобіжних (контрольних) заходів, спрямованих на усунення потенційно небезпечного чинника або зменшення його до допустимого рівня (миття і дезінфекція устаткування, прибирання приміщень, ремонт і технічне обслуговування устаткування, перевірка засобів вимірювання, навчання персоналу, дезінсекція і дератизація); розроблення коригувальних дій, спрямованих на усунення небезпечного чинника або зниження його до допустимого рівня в конкретній критичній точці з метою її управління (контролю); моніторинг за кожною контрольною критичною точкою; внутрішні перевірки системи НАССР; управління документацією системи НАССР [1, с. 137-140].

Підтвердженням того, що підприємство впровадило систему НАССР, тобто має всі умови і виконує необхідні вимоги для випуску безпечної продукції, є сертифікація системи НАССР. Сертифікацію проводять акредитовані в цій галузі органи з сертифікації.

Сертифікація систем НАССР гарантує, що усі види діяльності всередині організації, які можуть впливати на якість і безпечність продукції, узгоджено визначені (документовані), ефективно виконуються і відповідають вимогам встановлених нормативних документів.

Упровадження системи НАССР на підприємстві може бути автономним чи сумісним, шляхом інтеграції її в діючу або розроблену на підприємстві систему управління якістю, що відповідає ДСТУ ISO 9001-2001.

Сумісне впровадження і сертифікація системи HACCP і системи управління якістю, що відповідає вимогам ДСТУ ISO 9001-2001, забезпечує високу ефективність управління процесами на підприємстві, повноту виконання вимог HACCP, економію фінансових ресурсів і часу. Якщо підприємство долучає систему HACCP до наявної системи управління якістю, то їхній зв'язок потрібно описати.

Сертифікація системи безпечності харчових продуктів на основі принципів HACCP і вимог ISO серії 9000, на наш погляд, повинна здійснюватися поетапно:

- попередня оцінка системи HACCP (передбачає експертизу поданих документів: заявки; вихідної інформації; анкети-запитальника);

- остаточна перевірка та оцінення системи HACCP (здійснюється комісією органа з сертифікації безпосередньо на підприємстві. До складу комісії включаються експерти-аудитори HACCP і технічні експерти, що є фахівцями в оцінюваних галузях діяльності (технологи за галузями промисловості, мікробіологи, хіміки та інші фахівці);

- розгляд результатів перевірки та оцінення системи HACCP і ухвалення рішення про видачу сертифіката відповідності (у випадку, якщо комісією буде зареєстрована хоча б одна суттєва невідповідність, пов'язана з можливістю появи недопустимого небезпечного чинника, висновок за результатами сертифікації вважається негативним. За позитивних результатів підприємству видається сертифікат на систему HACCP);

- інспекційний контроль за сертифікованою системою HACCP (здійснюється органом з сертифікації протягом усього терміну дії сертифіката відповідності. Можливий плановий інспекційний контроль, який здійснюється відповідно до щорічного графіка інспекційного контролю з встановленою періодичністю та позаплановий інспекційний контроль, що проводиться у випадках: надходження обґрунтованої інформації про претензії до безпечності та якості продукції, що виготовляється підприємством; надходження інформації про неправильне застосування сертифіката відповідності на систему HACCP; внесення суттєвих змін у документи системи якості, конструкторську, технологічну і нормативну документацію, організаційну структуру підприємства та інших змін, які впливають на стабільність рівня безпечності та якості продукції, що виготовляється; появи необхідності перевірки усунення невідповідностей, виявлених під час планового інспекційного контролю).

Література

1. Система HACCP. Довідник: / Львів: НТЦ «Леонорм-Стандарт», 2003 – С.137-140.